MSC-bortfall betyr lite for pris på norsk torsk

Det har lite å si for pris om den norske torsken har beholdt sin MSC-sertifisering eller ikke. Det kan forskere ved Nofima og Norges fiskerihøgskole slå fast. Foto: Geir Sogn-Grundvåg, Nofima

Det er liten eller ingen prisdifferanse i førstehåndsmarkedet for MSC-sertifisert torsk. Det viser en kartlegging gjort på oppdrag fra FHF.

Sist oppdatert 01.03.2023 Publisert 01.03.2023 Anne-May Johansen

– Bortfallet av MSC-sertifiseringen for torsk fisket innenfor 12 nautiske mil har ikke ført til en lavere pris for denne torsken, slår seniorforsker Geir Sogn-Grundvåg i Nofima fast.

– Det er ingen effekt av MSC-bortfallet – etter at vi har kontrollert for andre faktorer som fangstredskap og område, legger førsteamanuensis Ingrid K. Pettersen fra Norges Fiskerihøyskole, UiT – Norges Arktiske Universitet til.

Mistet MSC-sertifisering

Torskefiskeriet i nord består av den stedbundne kysttorsken og skrei som har vandret fra Barentshavet til norskekysten. Mens barentshavtorsken ble MSC-sertifisert i 2010, fikk kysttorsken sertifisering i 2011, under vilkår av at det kom på plass en godkjent oppbyggingsplan for kysttorsken. Det har ikke lykkes. Og fordi kysttorsken blander seg med skreien i vintersesongen, mistet all torsk fanget innenfor 12 nautiske mil (nord for 62. breddegrad) sin MSC-sertifisering 15. august i 2021.

– Dette ga en unik mulighet til å studere om hovedideen bak MSC-sertifiseringen holder vann. Med andre ord at det gis prispremier for sertifiserte produkter i sluttmarkedene, og at disse deles med fiskere og leder til mer bærekraftig forvaltning og fiskepraksis, sier Sogn-Grundvåg.

Forskere har derfor på oppdrag fra FHF – Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering, studert de prismessige følgene av bortfallet av MSC-sertifiseringen for torsk fisket innenfor 12 nautiske mil.

Norsk fiskerinæring har investert betydelige beløp i MSC-sertifisering av de viktigste norske fiskeriene. Dette basert på en antagelse om at slik sertifisering er avgjørende for markedsadgang i mange av de mest attraktive sjømatmarkedene. Men den faktiske betydningen av disse investeringene, har ikke vært undersøkt med vitenskapelige metoder.

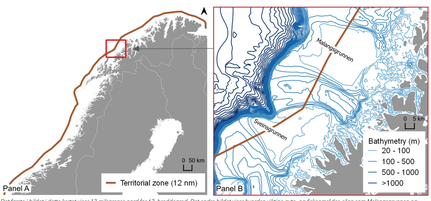

Det første i bildet i dette kartet viser 12-milsgrensa nord for 62. breddegrad. Det andre bildet viser hvordan viktige gyte- og fiskeområder, sånn som Malangsgrunnen og Sværsgrunnen, definerer seg både innenfor og utenfor 12-milsgrensen. Illustrasjon: Silje Steinbakk/Nofima

Andre faktorer viktigst

Forskerne viser til at det for å studere effekten av MSC-bortfallet, er viktig at man kontrollerer for andre faktorer som kan påvirke pris, og som kan ha endret seg etter bortfallet. Da er redskaper, størrelse, kvalitet og hvor det er levert, mulige faktorer som kan ha påvirket prisen til fiskere. Fordi de på dette området har høyt detaljnivå i dataene, har forskerne kategorisert kjøpere i grupper etter hovedanvendelse; Konvensjonell (saltfisk, klippfisk, tørrfisk), filet eller ferskfisk.

– Det vi finner, er at det er disse andre faktorene som betyr mest for pris. For eksempel at fisken som er merket med «ekstra kvalitet» eller A- kvalitet oppnår en noe høyere pris enn fisk som ikke har det, påpeker Ingrid K. Pettersen.

Det er også interessant at det er signifikant forskjell på kjøpertyper. Hvor de kjøperne som driver med filetproduksjon har en noe høyere betalingsvilje for MSC-sertifisert torsk enn de som har konvensjonell produksjon som hovedaktivitet.

– Hvordan kan dere da forklare at det ikke er noen prispremie for torsk med MSC-sertifisering?

– Én viktig forklaring er trolig at torsk er et svært anvendelig råstoff som kan brukes i mange ulike produkter; fersk og fryst, hel fisk og filét, til saltfisk, klippfisk og tørrfisk. De ulike produktene selges til markeder og kunder med ulik etterspørsel etter bærekraftmerking, sier Geir Sogn-Grundvåg.

Andre forklaringer kan være:

- Supermarkedkjedene har stor markedsmakt og kan velge å ikke dele en prispremie med neste ledd oppover i verdikjeden.
- Hard konkurranse om kjøp av fersk torsk fra fisker. Kjøpere er redde for å miste leveranser og tar derfor kanskje ikke å betale en lavere pris for torsk som har redusert kvalitet, eller mangler bærekraftssertifisering.

MSC viktigere i Nord-Europa

Flere forbrukerstudier i nordeuropeiske markeder, viser at det finnes en prispremie for MSC-merket sjømat i noen markeder og segmenter.

– Men i de store søreuropeiske markedene som Spania, Portugal og Italia hvor rundt 40 prosent av torsken fra Norge konsumeres, synes det å være lav etterspørsel etter MSC-sertifisert fisk, sier Ingrid K. Pettersen.

Geir Sogn-Grundvåg, som har ledet kartleggingsarbeidet, mener det er viktig å slå fast at det ikke er noen tvil om at bærekraft er viktig.

– Men vi finner altså ikke at det fører til noen prisdifferanse for torsk med og uten MSC-sertifisering på første hånd, med unntak av kjøpere med filét som hovedaktivitet, sier han.

Kartleggarbeidet er gjort i samarbeid med førsteamanuensis Julia Bronnmann ved det syddanske universitetet og professor Frank Asche ved Universitetet i Florida.

Neste fase i prosjektet er å studere om norske eksportører oppnår prispremier for sertifisert torsk og om dette varierer for ulike produkter og markeder.

Fakta om MSC:

- Marine Stewardship Council (MSC) tilbyr et uavhengig sertifiseringsprogram for villfanget fisk og forvalter miljømerket MSC som garanterer at fisken kommer fra et bærekraftig fiskeri.
- MSC er i dag nærmest enerådende som globalt bærekraftsmerke for sjømat.
- MSC anslår selv i siste årsrapport at 15 prosent av verdens marine fiskerier er MSC-sertifisert.
- I løpet av de tre-fire siste årene har imidlertid andelen MSC-sertifisert fisk fra norske fiskerier gått fra knapt 90 prosent til omtrent 40 prosent.
- I Norge har torsk og hyse fanget innenfor territorialgrensen på 12 nautiske mil mistet MSC-sertifiseringen, mens torsk og hyse fanget utenfor 12-milsgrensen har beholdt sertifiseringen. I tillegg har Norsk vårgytende sild-, makrell, kolmule og torsk i Nordsjøen mistet MSC-sertifiseringen i løpet av de siste fire årene.
- FHF-prosjektet skal kartlegge konsekvensene av bortfallet av MSC-sertifiseringen for torsk og hyse innenfor 12 nautiske mil, og NVG-sild.

Kontaktperson

Geir Sogn-Grundvåg
Seniorforsker
+47 77 62 90 91
geir.sogn-grundvag@nofima.no

FORSKNINGSOMRÅDER
Samfunnspåvirkning Bærekraft Fangst Markedsstudier

TEMAER
Fiskeri Miljøsertifiseringer

PRESSEMELDINGER
- Ny sertifiseringsordning tar opp konkurransen med MSC

Hjem > Resultater > MSC-bortfall betyr lite for pris på norsk torsk

Abonner på nyhetsbrev om forskning på mat
Få siste nytt om matforskning, tips om arrangementer for matprodusenter og vitenskapelige publikasjoner om mat på e-post hver fredag.
Din e-post her
Meld på